

Numer pojedynczy kosztuje 10 ct.

Przedpłatę i ogłoszenia przyjmują:
 We LWOWIE biuro administracji „Gazety Nar.
ulica Kopernika 14.” Ogłoszenia
 w Paryżu przyjmują: „Gazety Nar.”
 w Paryżu przy: **ul. Adam, rue Clement 4, Paris**; w Wi-
 enie: **Otto Maass, (Haaesentz & Vogler) w 10,**
Wallfischgasse. A. Opelski, Stadt, Stubenbastei 2.
 M. Dukes, 1. Riemergasse 13. Rudolf Moase, Seiler-
 stätte nr 2, Henryk Schalek, 1. Wollzeile 14;
 Maurycy Stern, Wollzeile 22; G. L. Danbe & Comp.
 w Frankfurturze n. M.; w Warszawie Rajchman &
 Frender Senatators 22; w Krakowie W. Kuliński.

OGŁOSZENIA przyjmują się za opłatą 6 ct od
 miejsca objętości jednego wiersza drobnym drukiem.

Reklamy w rubryce „Nadesłane”
20 ct od wiersza.

dla naszej religii. Każdy kraj powinien sam dla siebie mieć konsystorz. Centralizacja religijna pociągnęłaby i centralizację polityczną życia. Gdy więc dr. Bloch pragnie żydów skupić pod hegemonią wiedeńską, a przez to stworzyć naród w narodzie, ja dąże, już jako rabin, z religijnych powodów, — gdyby nie miało nawet być mowy o powodach politycznych — do jak najrozleglejszej decentralizacji krajów we wszystkich kierunkach publicznego życia.

Red. Pan zapewne przedstawi wyborcom swój program polityczny?

P. Weiss. Program mój streszcza się w powyższych słowach, a tyle do niego mogę dodać, że w razie wyboru połączę się z klubem polskim we wszystkich kierunkach politycznych i ekonomicznych. Tak nakazuje mi sympatia i pietyzm dla narodowości mojej Ojczyzny, w której — jak powiedziałem — spędziłem większą część mojego życia i z której ludem przez lat tyłu żyłem w ścisłych stosunkach wzajemnej przyjaźni.

Red. Pan pozwoli z rozmowy naszej zrobić użytek publiczny?

P. Weiss. Ja się słów swoich nie wstydzę.

Red. O tem nie wątpię, choć często dzisiaj wyznaczenie wiary kandydata nie zgadza się z czynami jego, jako posta: dowodem dr. Bloch...

P. Weiss. Ja człowiek już stary i uczciwy. Ja tak mówię, bo tak chcę czynić, a chcę tak czynić, bo pragnę dobra dla żydów, jako rabin.

Red. Na czem ma polegać owe dobro?

P. Weiss. Na tem, by ortodoksyjni żydzi byli dobrymi synami kraju, który ich przed wiekami przytułił i który jest i ma być ich Ojczyzną...

Razem z innymi pismami otrzymaliśmy wczoraj z Kołomyi telegram następujący:

„Komitet przedwyborczy miejski chwalił dziś, pomimo, że kandydata dr. Byka poleconą została przez komitet centralny, nie zapraszając tego kandydata do Kolomyi. Dr. Schuster.“

Dowód to najlepszy anarzystyczny uspołobienia wyborców kolomyjskich, w dziwnem zaślepieniu działających nie tylko na szkodę kraju, ale i własnego miasta swojego.

Z powodu wzmianki o wizycie dr. Zinsa w naszej redakcji, otrzymujemy następujące sprostowanie:

Szanowna Redakcjo!

Dziękując za publikowanie rozmowy naszej, upraszam dla wyjaśnienia przyjąć oświadczenie, że kandydując na mandat poselski do Rady państwa z Izby handlowo-przemysłowej brodziłby nie powodując się bynajmniej jakąś złością przeciwko osobie p. Kallira, którego jestem krewnym, którego znam osobiście i w wysokim stopniu poważam, lecz tylko przekonaniem, że oddam usługę krajowi i miastu memu rodzinemu, umiatającą w razie poparcia przez komitet centralny przez stosunki o sobie w Brodach wybór posła z Izby tamtejszej, którego kardynał by była zasadą solidarności z klubem polskim.

Z wyrazem głębokiego szacunku i poważania dr. Zins.

Do sprostowania tego dodać winniśmy uwagę, że jakkolwiek rzecz się ma z kandydaturą dr. Zinsa — o której zdania nie wyrażamy — oczywiście Izba handlowa brodzka popętniłaby grzech przeciw krajowi, napietowany uchwałą zjazdu delegatów wyborczych kraju z d. 10. b. m., gdyby wybrała reprezentantem swym człowieka, któryby nie należał do przyszłego klubu polskiego w Radzie państwa.

Dzienniki wiedeńskie przynoszą nam znowu wiadomość, że p. Sochor cofnął swoją rezygnację z kandydatury w Brodach, a znowu milczą o tem, aby miał zamiar przyjechać i polecić się wyborcom i dowiedzieć krajowi, dlaczego dla jego osoby ma być czyniony w kraju wyjątek i on, obcokrajowiec, wybrany.

Jedyny argument z kategorii argumentów publicznych, jaki przytoczył nasz korespondent wiedeński, ten, że p. Sochor był, a zatem i być może referentem sprawy regulacyjnej w przyszłej Radzie państwa, jest zaiste argumentem raczej formalnym, niż rzeczywistym, boć jego referat wcale sam przez się wcale nie spowodował pomyślnego obrotu sprawy, a rzeczywistość w tej sprawie podjąć się może w przyszłej Radzie państwa cokolwiek inny z obcych, Niemców lub z Czechów, jeżeliby istotnie dla naszego kraju. Takieśmy jeszcze nie spadli nisko, aby się nie znaleźli tacy reprezentanci w jednym lub drugim obozie przyszłego parlamentu. Był to zaś jeden jedyny argument, jakiego rzekli, za p. Sochohem.

Po przytoczeniu przez nas powyższej opinii naszego korespondenta, podzielanej w niektórych kołach brodzkich, nastąpił fakt wielkiej doniosłości, a tym jest uchwała zjazdu delegatów wyborczych z d. 10. bm., potępiająca wszystkie kandydatury miejskie nie-narodowe: nie-polskie i nie-ruskie — czyż p. Sochor kandydowaniem swoim bez usprawiedliwienia przyczynił i racji tegoż a bez korzyści dla kraju, daje dowód uszanowania dla tej uchwały, nas obowiązującej i będącej integralną częścią polityki krajowej?

Z ziemi Żółkiewskiej. Nie do uwierzenia, a jednak z całą dosadnością obiega tu wiadomość, że z tutejszego okręgu wyborczego wielkich posiadłości jest stawiana kandydatura p. Romana Szymanowskiego, c. k. komisarza przy starostwie w Złoczowie. Niema co mówić; p. R. S. jest młodzieńcem wiele umiającym, i na polu zabaw towarzyskich położył wielkie zasługi — ale też za to odpowiedniemi wawzynami sownie obdany został. Wynagradzać go jeszcze mandatem poselskim — to by zakrawywało na komedię parafrańsko-salonową — na komedię w najżywniejszych dla kraju sprawach duchowych i materialnych!! Już sama myśl stawiania kandydatury młodego człowieka, który zgola jeszcze nie występował w życiu publicznym, obywatelskim, i do tego jest urzędnikiem politycznym — jest szczytem demoralizacji politycznej, sprawozdaniem najwyższego aktu obywatelskiego do absurdu, do poziomu intrzyg farszkowych. Obywatelstwo niechaj pozwoli panu R. S. czasu, aby się popisał zdolnościami i dohremi chęciami, o ile je ma, w pracy około dobra publicznego, pracy szczerzej. Inaczej może młodego człowieka zbici z tropu, a na siebie ściąganie zarzutów najcięższych — pomiatania potrzebami kraju i narodu!

Ks. kanonik dr. Chelmecki zamiast ustnego sprawozdania, ogłosił drukiem „Postanowienie do wyborców gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego, nowotarskiego i grybowski.“

Komitet przedwyborczy miasta Lwowa do Wyborców z miast i izb handlowo-przemysłowych. Wybory!

Walne zebranie przedwyborcze, które się odbyło we Lwowie dnia 6. Maja, uchwaliło poruczyć komitetowi ze 150 członków, powołanemu do pro-

wadzenia akcji wyborczej we Lwowie, także „porozumienie się z miastami prowincjonalnymi w Galicji w tym celu, ażeby wybory z miast w całym kraju dokonane zostały według jednolitych zasad“.

Upadek miast i zanik niezawisłego mieszczaństwa polskiego zepchnęły miasta nasze z roli, jaka im z natury rzeczy w organizmie życia naszego politycznego przyspać powinna. Poszło za tem, że reprezentacja miast naszych, zarówno w Sejmie jak i w Radzie państwa nie odpowiada faktycznemu stanowi, jakie miasta nasze w życiu umysłowym, cywilizacyjnym, społecznym, w materjalnym w kraju i w narodzie zajmują. Obejmując w sobie wszystkie zawody umysłowej pracy, skupiając inteligencję kraju, prócz jednej lub dwóch gałęzi całej przemysł i cały handel, wszystkie instytucje naukowe czy finansowe, słowem reprezentując wielką sumę interesów nie partykularnego ale krajowego i narodowego znaczenia, miasta nasze, dzięki zubożeniu, przygnębieniu i apatii mieszczańców, nie zdobyły sobie dotąd takiego głosu w Sejmie i w delegacji do Rady państwa, jakich im się dla dobra kraju należało.

Zjad, ani dla rozwoju ustroju gminnego, szkolnictwa i narodowej oświaty, ani dla podniesienia przemysłu i handlu nie ma w Sejmie w dostatecznej liczbie rzeczników, fachowych obrońców, leniwo posuwa się nasze życie polityczne, brak tego czynnika ożywczego, jakim na całym świecie jest reprezentacja miejska w ciałach prawodawczych.

Toż samo dzieje się w delegacji do Rady państwa. Ten sam brak reprezentacji miejskiej, ten niedostatek przedstawicieli wielu spraw pierwszorzędnych znaczenia, ten brak śmielszej myśli, gorętszego tętna i inicjatywy, które cechują miasta, jest w nie małej mierze przyczyną wielu zawodów, jakie kraj w Wiedniu spotyka.

Wybory z miast dotąd luzem chodzą.

Czasby był, żeby wyborcy z miast i z izb handlowo-przemysłowych, posyłający szesnastu posłów do Rady państwa, porozumieli się znowu co do rozlicznych specjalnych potrzeb miejskich, wymagających prawodawczego załatwienia, od czego rozwój miast, przemysłu i handlu zależy jak i co do spraw krajowych, ażeby mogli wytknąć sobie wspólne cele i wspólne drogi do ich osiągnięcia, i przystąpili z jedną myślą przewodnią do wyborów. Tylko w ten sposób mogą miasta odzyskać znaczenie, jaki im się w naszych ciałach prawodawczych należy.

Imieniem Komitetu przedwyborczego lwowskiego upraszamy Wyborców miast i izb handlowo-przemysłowych do wspólnej akcji i prosimy Wielmożnego Pana Przewodniczącą komitetu przedwyborczego, ażeby zawiązał komitet do wyboru delegata na zjazd delegatów z kurji miast i izb handlowo-przemysłowych, który się odbędzie we Lwowie 19. Maja b. r. o godz. 4tej po południu w sali ratuszowej.

Za komitet przedwyborczy miast Lwowa:

Dr. Piotr Gross przewodniczący.

Zastępcę przewodniczącego: Sekretarza: Dr. Adam Czerwinski, Juliusz Bykowski, Karol Schayer. Dr. Godzimir Malachowski. (Przewodniczący wszystkich lokalnych miejskich komitetów wyborczych, tudzież izb handlowych otrzymali w tej sprawie zaproszenia; p. r.)

Rękodzielniccy lwowscy — jak donosi Dzienn. Pol. — postanowili udać się do p. Smolki z zapytaniem, czy prawdą jest, że wystosował telegram do Stanisława, popierający kandydaturę dr. Bilińskiego.

Przeciwnicy p. Lewakowskiego mają podobno zamiar oddać swe głosy na p. Enzebiusza Czerkowskiego, który jednak, jak wiadomo, ubiega się o mandat w Tarnopolu.

Czytamy w Dzienniku Polskim:

Z Krakowa roznoszą wiadomość, że p. Stanisław Madeyski ma kandydować albo z miasta Krakowa, albo większej posiadłości jako kontrkandydat przeciw dr. Weiglowski lub Chrzanoskiemu. Wiście te rozpuszczają stańczycy umyślnie dla swoich celów. Rozumie się samo przez się, że p. Madeyski nie da się popęchnąć do walki z członkami klubu, którego sam jest członkiem, ani nie przyjmie roli szermierza z kandydatami, którzy temu klubowi są przychylni.

Zjazd delegatów korporacji rzemieślniczych

P. Niemczynowski zagaja posiedzenie o godzinie 4. min 45 oświadczeniem, że zgromadzenie nie odznacza się żadną odrębnością, jak to z pewnych sfer starano się przedstawić, lecz ma jedynie na celu narządzenie się wyborców przemysłowców co do kandydatów wobec zbliżających się wyborów, aby wspólnymi siłami dojść do pożądanego celu. W końcu powitał delegatów z prowincji i delegatów komitetu przedwyborczego lwowskiego.

P. Kostynowicz, delegat z Tarnopola, zbija wieści, podawane przez niektóre dzienniki, jakoby miasto Tarnopol postanowiło popierać kandydata rękodzielnika, któryby jedynie miał na celu popieranie w Radzie państwa spraw handlu, rzemioł i przemysłu. Rękodzielniccy dotychczas znowali zbyt biernie stanowisko, pomimo że znaczni podatki przyczyniają się do pomnożenia dochodów państwa, słuszne więc, aby i oni w sprawie tak ważnej zabrali głos i objawili swe żądania, żądając tylko, by te ich żądania słuszne i uwzględnione były przez kandydata, któremu z całą ufnością powierzają wyborcy mandat bez względu, czy on jest przemysłowcem czy rękodzielnikiem, czy też zajmuje stanowisko nauką wyższe. Licząc na to, że wszyscy wyborcy tarnopelscy są tego samego zdania, poleca na posła do Rady państwa dr. Enzebiusza Czerkowskiego.

P. Walichiewicz również oświadcza, że zjazd ten został jedyniewołany z powodu wielu listów od wyborców-rękodzielników z prowincji, domagających się takiego zgromadzenia. Chodzi tu bowiem wcale nie o osobiste cele, lecz o omówienie kandydatów, którzyby nie pieknie słowami i frazesami, lecz czynami dowiedli swej działalności w Radzie państwa około podniesienia rękodzielnictwa, handlu i przemysłu. Jeśli dotychczas rękodzielniccy mało interesowali się sprawami wyborów, to z tego nie wynika, aby i nadal tak trwać miało, jeżeli jesteśmy pełnoletni do placenia haracz z mienia i krwi naszej, to jesteśmy pełnoletni i do wypowiedzenia tego co nas boli. Każą nam być wdzięcznymi dla posłów — ale za co? Nie wiele dla nas zrobiono; wdzięczni być umiemy, ale tych pp. posłów i szermierzów, którzy bronili naszych interesów, mógłbym wymienić, a było ich więcej takich, którzy nie chcieli tego: że zaś pragniemy, aby na przyszłość zmienił się ten stosunek, niektóre pisma błotem na nas rzucają.“

Dr. Piotr Gross, jako jeden z delegatów do komitetu przedwyborczego lwowskiego, oświadcza, że

tenże komitet polecił mu wyrazić zgromadzeniu szczere uznanie za zajęcie się sprawą żywo kraj obchodzącą.

P. Świstowski, podobnie jak poprzedni mowcy, oburza się na dziennikarstwo za to, że podejrzewa rękodzielników o chęć ujęcia steru akcji wyborczej w swe ręce — komitet centralny do swego grona nie wybrał ani jednego rękodzielnika, ale za to reprezentantów prasy, aby wedle jego woli kierowali opinią publiczną. Wyraża dalej mowca niezadowolenie z przemówienia p. dr. Maxa w Tarnopol, który dał się słyszeć z zdaniem, że Lwów nie dorósł do akcji politycznej, że kilka razy przy wyborach do Rady państwa i miejskiej szedł zdradą, że zatem miasta prowincjonalne na Lwów oglądać się nie powinny. Należy żądać, aby dr. Maks inaczej się wyrażał o Lwowie, który z łona swego wydał Smolkę, Ziemiałkowskiego, Rayskiego, Młockiego. Lwów mnie uczył takich ludzi i oddał im to, na co zasługują, ale karierowiczom nie pozwala na siebie przewodzić. Gdybyśmy mieli pieniądze, moglibyśmy sobie złożyć własny organ i pokierować opinią; ale jak wszędzie tak i tu kapitał wyszukuje pracę.

P. D r a b i k, ze Lwowa, także chciał wystąpić z jakąś mową przeciw dziennikom, ale przewodniczący nie dopuścił go do głosu, gdyż sprawy takiej nie było na porządku dziennym.

P. Zimmermann, skrytykowałszy działalność ubiegłej Rady państwa ze względu na Galicję, oświadcza, że wcale takich szalonych korzyści, jak mówiono, w kraju nie widzi, gdyż prócz tego, że zrobiono dwóch rodaków ministrami i kilka osobistości ekscelencji, nie wrócono Radzie szkolnej krajowej jej pierwotnego znaczenia, lecz radców szkolnych zrobiono prawie djurami i samistnictwa; nie polepszone byt urzędników, snplentów, nie postarano się o przeniesienie ze Lwowa domu karnego; a sprowadzenie do Lwowa fabryki tytoniu — a dla czego? bo rząd tłumaczył się, że pieniądze na to niema, — Kolej Transwersalną oddano Niemcom i Włochom, a teraz za to ona jest nie do życia i kraj musi płacić i naprawiać to, co tamci zepsuli. Nie uwzględniono żądania kraju i Lwowa o zaprowadzenie fakultetu medycznego we Lwowie — bo na to pieniędzy nie ma. — Podobnie nie uwzględniono żądań kraju o zaprowadzenie języka polskiego na kolejach i o decentralizację kolei.

W końcu postawił p. Zimmermann następującą rezolucję: „Obywatele wyborcy zebrani na zgromadzeniu orzekają, że wszyscy posłowie wybrać się mający powinni się domagać tego, czego kraj ze swej strony się domaga“ — i żąda, aby te rezolucje przekazano komisji wybrać się mającej.

Zgromadzenie uchwaliło te rezolucje a do komisji wybrani pp. Cichelski, Gołab, Getritz, Krukowiecki, Sembratowicz, Świderski, Walichiewicz, Niemczynowski i Zimmermann.

Następnie uchwaliło popierać kandydatów następujących:

Na Lwów: dr. Smolkę i dr. Lewakowskiego, na Drohobycz-Sambor-Stryj: dr. Hansnera Ottona,

na Tarnopol-Brzeżany: dr. Czerkowskiego Enzebiusza, na Kraków: hr. Mierosowskiego, na Horodenkę-Zaleszczyki: Ant. Chamea, na Stanisławów-Tyśmienice: Romanowicza Tadeusza,

na Kolomyję-Śniatyn-Buczac: dr. Byka Em., na Tarnów-Dąbrowa-Pilzno: ks. dr. Antoniego Kopycińskiego.

Nadto poleceni zostali ogółowo następujący kandydaci: dr. Ciesielski, p. Groman, Heppé, dr. Lachowski, dr. Rutowski, Świsterski, Stwiertnia, Walichiewicz, Rewakowicz i Niemczynowski St.

P. Świstowski rzekł się natychmiast kandydatury udawać na rzecz p. Tadea Romanowicza.

P. Stwiertnia Paweł krytykuje w świetnej przemowie politykę dotychczasową delegacji naszej w Radzie państwa. Pomimo, że w ostatnim sesji Polacy byli w łaskach u rządu, nie dla kraju nie zrobili, nie wyszukiwali swego stanowiska. Następnie w drugim szeregu postawił żądanie kraju a mianowicie:

Nadawanie uchwałom sejmowym, które zapadają przeciw w obec c. k. komisarza rządowego, mocy obowiązującej.

Zaprowadzenie języka polskiego na kolejach jako panującego.

Subwencje w celu podniesienia rękodzielnictwa handlu i przemysłu.

Zaprowadzenie na prowincji szkół rękodzielniczych.

Reforma systemu karnego, a zakładów karnych, w tym kierunku, by te nie robiły konkurencji miejscowym rękodzielnikom.

Reforma ustawy przemysłowej.

Zniesienie bezpłatnych auskultantów i praktykantów przy urzędach państwowych.

Załatwienie sprawy regulacji rzek z korzyścią dla kraju.

Uzupełnienie uniwersytetu lwowskiego fakultetem medycznym.

Zrównanie plac profesorów politechniki z placami profesorów uniwersytetu.

Pomyślnie załatwienie sprawy snplentów gimnazjalnych i realnych.

Zagwarantowanie wolności prasy.

Zniesienie obiektywnego postępowania w sprawach prasowych, a przydzielenie tychże sądom przysięgłych.

Zniesienie podatków od Stowarzyszeń humanitarnych.

Utworzenie ministerstwa robót publicznych, komunikacji.

Domagać się należy decentralizacji kolei, państwowienia wszystkich kolei domagać się należy, aby w ministerstwie handlu zarezerwowano wyższe posady dla Polaka i Rusina.

Przeprowadzenie melioracji na większą skalę i t. p.

Mowca zakończył temi słowy: Nawet w ciastnych ramach, jakie mamy zakreślone, moglibyśmy wiele zdziałać, gdybyśmy ze wszystkich nam przyznanych praw korzystali chcieli — dlatego połączmy siły w jedno ognisko, szukajmy siły w nas samych, w polityce odrodzenia — a osiągniemy cele zamierzone.

Pan Walichiewicz polecił następnie kandydaturę p. Niemczynowskiego na Przemysł-Grodek. Pan Niemczynowski rzekł się kandydatury w obec ludzi wybitniejszych stanowisko zajmujących w społeczeństwie, lecz zgromadzenie zręczenia się nie przyjęło.

Wreszcie p. Zimmermann zaproponował na Rzeszów-Jarosław kandydaturę p. Pawła Stwiertnia, który to wniosek zgromadzenie jednomyślnie przyjęło.

Podaliśmy całkiem przedmiotowo sprawozdanie z pomienionego zjazdu, a życzymy, aby jak najcięższej podobne we Lwowie odbywać się mogły i z większym pożytkiem dla sprawy podniesienia przemysłu i rzemioł w kraju, aniżeli go przyniesie zjazd ostatni. Inicjatywa do zjazdu takich przy każdej nadarzającej się sposobności zasłuży zawsze na wdzięczność publiczną.

Nie możemy wszakże zamknąć sprawozdania ze zjazdu wczorajszego nie wyrażwszy ubolewania z podwójnego powodu.

Naprzód, że niektórzy mowcy starali się tak burdzo podburzać zgromadzonych przeciw prasie krajowej i rzucić na nią największe anatemy, jakoby na nieżyteżliwa rękodzielnikom i przemysłowcom, podęzas gdy ona sprząjać im musi chociażby dla tego, że popiera rozwój ekonomiczny kraju a zwraca się jedynie przeciw pojedynczym przewodcom wiodącym ten rozwój na drogi nieodpowiednie. Co do nas, jesteśmy wrogami szniznego podziłu klasy średniej naszego społeczeństwa na t. z. klasę inteligencji i klasę przemysłowców, skoro idzie nam właśnie o to, aby podnieść znaczenie i kredyt w narodzie tej klasy, skoro nareszcie pragniemy równie gorąco podnieśnięcia bytu ekonomicznego kraju i pomyślności miast, ku czemu jak wiadomo, niezbędnym jest iżegne i zgodne usiłowanie wszystkich klas w narodzie i wszystkich sił produkcji i jej obrony tak sił intelektualnych jak bezpośrednio zajętych produkcją. Przeciwn tym, którzy odprowadzają od takiej drogi naszych przemysłowców i rękodzielników na drogi wyłączone, zwracamy się nasze wystąpienie.

Druga uwaga jest jeszcze ogólniejszego znaczenia. Jeżeli dziwić się w ogóle można, że zjazd przemysłowców i rękodzielników zajął się stawianiem kandydatów na poselstwa, które jak wiadomo, mają kraj cały reprezentować, a nie wyłącznie klasę lub interesa, i gdy to można dopuścić li w pewnej mierze jako dopominanie się o głos i wpływ dla siebie przy tej wielkiej sprawie, to coż dopiero powiedzieć o podobnem przedsięwzięciu wobec faktu, że za dni pięć (d. 19. b. m.) ma nastąpić we Lwowie zjazd legalnych reprezentantów wyborczych z wszystkich miast Galicji, a nie pewnej klasy tylko ludności prywatnie zwolanej. Przedsięwzięcie takie jest poezynianiem anararchicznem agitatorów, którzy sprawę przemysłu i rękodzielników za środek możny do innych celów, a przez prowadzenie przemysłowców i rękodzielników na takie tory, kompromitują rozwój przemysłowy kraju. kompromitują osoby rzekomych kandydatów godne poszanowania, i nasze zebrania, a mianowicie przemysłowców i rękodzielników, o których niby chodzi, okrywają w oczach kraju śmiesznością.

Oto dlaczego i jedynie występowałmy przeciwko tego rodzaju agitacjom i agitatorom w łonie naszego mieszczaństwa, mając za jedną z najdroższych sobie sprawą rękodzielników i przemysłowców.

Głos ś p. Włodzimierza Barwińskiego o potrzebie pojednania się Rusinów z Polakami. *)

Zmarły przedwieczny patriota ruski i niepospolitego uzdolnienia publicysta, ś. p. Włodzimierz Barwiński, pierwszy redaktor głównego organu ruskich narodowców, *Dziła*, był najgorętszym bojownikiem o narodową odrębność szepu ruskiego, o samodzielnego jego rozwój cywilizacyjny — niezależny od Polaków i Rosjanów. Lecz w głębi duszy uznawał konieczność nieodzowną zgody pomiędzy Polakami i Rusinami, dla dobra obu narodów. Nie wyobrażał sobie jednak pojednania w sposób, ażeby Rusini dla miłej zgody, mieli wyrzec się swych aspiracji narodowych, i stali się Polakami, lecz każdy głos polski uznający prawo Rusinów do samodzielnego pielegnowania swojego języka, literatury i poczucia narodowego w masach ludności ruskiej — każdy głos, wyzywający Rusinów do zgody z Polakami w imię zasady: „Równi z równymi!“ wprawiał go w entuzjazm. Dowodem tego były liczne jego odczytania się w tym duchu wobec ruskich i polskich przyjaciół — a w tych dniach strzymałmy od pewnego obywatela polskiego z zachodniej części kraju, który przed kilku laty odczytał się publicznie z zdaniem, iż leży to w interesie narodowyw Polaków nie deklamacjami o braterstwie, bez czynów, lecz szczerem uznaniem praw narodowych Rusi zakończyć spór polsko-ruski, ażeby następnie zważając połączeniemi siłami germanizację i rosyjską propagandę, wyjątki z listów, pisanych do niego w tej materji przez ś. p. Włodzimierza Barwińskiego. W teraźniejszej dobie, gdy moskalofile z całą forsą uderzają na narodowców ruskich, zasłani pieniądami i dyplomatyczną protekcją Rosjanów, gdy za niepowodzenia swoje w Galicji grożą represaliami czynnioną rosyjskiego nad braćmi naszymi za kordonek, a odbyty w Kijowie sobór archierejów prawosławnych rzucił hasło do tepienia ruskiej idei narodowej, odzywającej się pomiędzy ludem ruskim za kordonek pod formą sztyndyzmu, poczucie łączności interesów Rusi i Polski powinno w nas odczuwać się silniej niż kiedykolwiek. Dlatego też umieszczamy owe wyjątki z listów Włodzimierza Barwińskiego, w nadziei, iż głos ten pełen rozsądku i szlachetności, nie przemienie teraz bez echa w naszym kraju — tak pomiędzy Polakami, jak niemniej także pomiędzy Rusinami.

Przystępujemy do rzeczy.

.... „Polacy i Rusini — pisze Barwiński — mimo tak blizkiego sąsiedzowania ze sobą, znają się niestety wzajemnie zbyt mało, mniej nawet, niżby tego po tak bliskim sąsiedztwie spodziewać się można, a że zjad już samo przez się znaczne nieporozumienia wynikają, to poczytuje to za wielką zasługę Wpana, iż zrobiłś początek ku wzajemnemu zbliżeniu się. Nie chcę wcale pocholebiać, ale z głębokim przekonaniem wypowiadam to zdanie moje, że znaczenie i doniosłość takiego zbliżenia się, jeżeli takowe nie byłoby tylko chwilowem, w obecnej chwili w całości nie da się nawet ocenić. Niemniej też zbawienna jest rzeczą, że W. pan z taką otwartością i szczerością podniósł sprawę ogólnej polityki Polaków, jak też w szczególności politykę względem Rusi. Według mego skromnego zdania jest to sprawa nadzwyczaj ważna w obecnej chwili, raz ze względu na ukończony proces russofilów, a powtórze ze względu na przyszłość nasza i wasza.

.... a że z całego serca pragnę przystąpić się obopólnemu dobru, że porozumienie się Polaków i Rusinów uważam nie tylko za rzecz nader pożądaną, ale otwarcie mówię, za jedyny sposób uratowania tak Rusi jak i Polski, to też uważam za mój obowiązek przedstawić prawdziwy stan, chociażby on miał na chwilę zasnąć. W pana. .... Nawet w samej Galicji Rusini, jakkolwiek upadają i długo jeszcze upadają będą przy wyborach, są już na tyle rozwinęci i silni, że

*) Artykuł ten, podany pierwotnie w nr. 20. *Gaz. Nar.* z d. 25. stycznia b. r., został przez c. k. prokuratora skonfiskowany, ale następnie wyrokami c. k. sądu krajowego i c. k. wyższego sądu krajowego uwolniony. Powtarzamy ten artykuł, ponieważ głos ś. p. Barwińskiego ma w ogóle, a przedewszystkiem dzisiaj wielką doniosłość. *Przyp. red.*

się znegować nie dadzą. Trzeba chyba być krótkowidzącym i głuchym ma interesa samego społeczeństwa, ażeby w złudnych postępek polonizacji, a bardziej jeszcze w represaljach w rodzaju oo. Jezuitów i Zmartwychwstańców, widzieć coś pocieszającego lub korzystnego dla naszego kraju i dla Polaków. Z niewymownym bolem widzę, że rządząca obecnie partja Polaków oddaje się istotnie temu złudzeniu, czy zaślepieniu i sądzi, że przystąpienie się sprawie polskiej. Nie widza, że tem spychają obydwa narody w straszny odcień — nie pamiętają, że historia Polski i Rusi dała już na taką politykę nader smutną a wielce pocującą odpowiedź: w strasznej rzezi humanickiej i w rozbiore Polski. Czyliż chcą nowego wydania odytej tragedji, czyli pragną, ażeby Polska i Ruś nawet moralnie rozeznokowaną została i już nigdy nie wróciła do życia godnego dwóch wielkich narodów?

.... Nie dlatego, że jestem Rusinem, przekładam punkt ciężkości polskiej sprawy w sprawę ruską. Gdybym był Polakiem, jeszczebym bardziej to uczynił, bo nie mogę zapoznać tego historyczno-geograficznego faktu, że Polska i Ruś razem wzięte podają dopiero dostateczne warunki bytu państwowego, któryby mógł się skutecznie opierać zarówno naciskowi północnego kolosu, jak i naciskowi żelaznej Germanii, że zaś Polska sama nigdy na dłuższy czas nie mogła się oprzeć temu obustronnemu ciśnieniu...

.... pora po tem, by nasza praca w kraju, naszym moralnym wpływem, jeśli nie pokonała, to przynajmniej do gruntu osłabiła naszego wspólnego wroga.... Gdzież jest ta siła i ten wpływ moralny? Oto jest zagadka, ale tylko dla Polaków. Gdyby byli politykami realnymi, co to umięją dopatrzyć słabych i najsłabszych stron swego przeciwnika, gdyby się uczyli ze swojej historii nie hymnów pochwały świętości królewskiej i wielkopańskiej, lecz cierpkiej i prawdziwej nauki historycznego doświadczenia, nauki przyczyn upadku swojej a wzrostu wrogiej potęgi, byłiby już dawno zmiarkowali, że Ruś jest owym ciężarem narodowościowej i państwowej potęgi, który przechyla wagę w tę lub ową stronę, że Polska już wtenczas była upadła, kiedy Ukraina z Chmielnickim stanęła pod sztandarem carskim, że Rosja stała się potęgą i to potęgą europejską dopiero wtenczas, kiedy oparła się o Ruś i siła Rusi oparła się o wybrzeża Czarnego morza, Dunaju i państwa Austriackiego. Gdyby Polacy byli z rozumem kochali swoją ojczyznę, byłiby przyznali wszystkie prawa narodu ruskiego na ręce hetmana Wyhowskiego, byłiby kniaziami Rusi zrobili Doroszenkę, byłiby podali rękę pomocy Mazepie ku zwalczeniu Piotra.... Lecz stało się. Owoż przynajmniej teraz byłaby pora naprawić błędy ojców. Nie trzeba byłoby bystrego wzroku politycznego, ażeby dopatrzyć, jak Rosja i dzisiaj jeszcze drży cała o jedność z Rusią. I całkiem naturalnie, bo ma zmysł praktyczny, bo wie i czuje to, że gdyby nie miała w sobie Rusi, nie miałaby i Polski. Z tego to pocucia i z tej świadomości swej najsłabszej strony wypływa ten nigdzie indziej niesłychany ułask przyczyn Rosję wszystkiego, co tylko chociażby maleńka iskierka, najlżejszym cieniem zdradza ducha odrębnej Rusi, ducha tak zwanego separatyzmu ukraińofilskiego. Zjad to owe zakazy ruskiej literatury, ruskich pieśni, ruskich stroów narodowych, i to istotnie barbarzyńskie wytypienie nawet cienia ruskiej samodzielności.

Czyliż Polacy kiedykolwiek zastanawiali się na serio nad tem, iż tu jest ten punkt Archimedesa, z którego jedynie pewnie można podważyć losy obu narodów, że Galicja jest tem polem, z którego światło nowego życia może i powinno wytrysnąć na cały obszar obydwa narodów, że gdyby ruski element rozkwitł się w całej pełni w Galicji, on musiałby przebiec swoim światłem najczujniejsze kordony, a słowo szczerzego Rusina, głoszące na dokonanej i faktami popartej prawdzie bratnią zgodę z Polakami, a podnoszące poważny protest przeciw nieumiejętności swoich braci za kordonek — że, powiadam, słowo takie szczerzego Rusina, wypowiedziane nie w gazecie, ale z mownicy sejmu lub Rady państwa, a nawet delegacji wspólnych — piorunem przerażiłoby naszych wrogów i milionowe echo najgłębszej sympatii wywołałoby w sercach 15 milionów ukraińskich Rusinów, a wówczas zobaczylibyśmy, czyby kwestja Polaków i Rusinów nie stanęła na porządku dziennym Rosji.

„Oto jest droga jedynie odpowiednia dla wspólnego działania, któreby przyniosło rzeczywistą korzyść obydwu narodom...“

....Publicystyczne omawianie sprawy rusko-polskiej w gazetach nie może jeszcze wienieczyć się żadnym ostatecznym rezultatem, bo polem dla załatwienia tej sprawy jest całe nasze autonomiczne życie w kraju, a mianowicie w sejmie, i tutaj winna ta sprawa nabrać form wiodecznych, namacalnych, a nie gołostownych. Publicystyka może mówić po tysiąc razy: „zgodz!“ — a zgody nie będzie, jak długo jej nie wytworzy samo życie w faktach niezaprzeczonych. Co publicystyka, według mego skromnego zdania, zdziatać może i powinna, to tylko tyle, ażeby usmierzyć obopólne rozjątrzenie, ażeby zaprzestano krzyków: „hejże na Polaków!“ — hejże na Rusinów!“ i żeby wpaiano w czytającą publiczność poczucie ważności tej sprawy dwunarodowej, ażeby nakłonili tę publiczność do poważnego myślenia, i zachęci do pracy pozytywnej.

„Polacy powinni już raz w swym własnym interesie pogodzić się z tą myślą, że sprawa ich ojczyzny nie wymaga tępienia Rusinów; co bardziej, że dla tej sprawy za mało jest tylko tolerować Rusinów, ale że ona wymaga, ażeby Rusini w całej pełni rozwinęli się jako narodowość samodzielną, i w ten sposób Ruś wyrwała się w Rosji z objęć Rosji, i 15 milionów ukraińskich Rusinów stało się żywym czynnikiem rozwoju, idei, samobynności dwu bratnich narodów. Z niewymownym żalem patrzę, jak trudno zdobyć się Polakom na takie stanowisko, bo dotychczasowa ich polityka właśnie pcha tych Rusinów w objęcia Rosji, i tem wzmacnia przeciwnika. Gdybym mógł być moskalofilem, jak nie mogę, to dotychczasową politykę Polaków chwaliłbym pod niebiosami, gdyż na niej opiera się siła Rosji. Ta droga nigdy nie odzyskać swego bytu i nas zatracicie.

„To też byłoby pożądanem, ażeby tę sprawę rozważę gruntownie przed wyborami. Gdyby mi los Polaków i kraju naszego był obojętny, byłbym zupełnie spokojny, gdyby nie wybrano ani jednego Rusina do sejmu. Dla ruskiej opozycji byłoby to najlepście. Rusini mają dosyć co robić w domu, nie potrzebują bawie się w wysoką politykę. Ale że mi nie obojętne los kraju i Polaków, że nie widzę mojej ojczyzny tylko w Galicji, dlatego jestem innego zdania, mianowicie, że nawet Polakom samym powinno zależeć na tem, ażeby do sejmu weszli tacy i Rusini, którzy szczerze stając za swoją narodowością, przejęci ideą wspólnego do

